

KÜLÖNFÉLÉK

Rövid beszámoló

a XIII. nemzetközi dialektológiai módszertani konferenciáról

2008. augusztus 4. és 8. között Leedsben rendezték a „The Thirteenth International Conference on Methods in Dialectology”-t. Ezeket a Methods konferenciákat 1972-ben kezdték 3 évente rendezni Kanadában, később kialakult az Európa és Kanada közötti váltórendszer. Európában volt az 1987. évi konferencia (Bangor, Wales), az 1990. évi (az épp újraegyesített Németországban, Bambergben), 1996-ban szintén Bangorban volt a konferencia, majd 2002-ben a finnországi Jonesuuban, s most, 2008-ban pedig Angliában, Leedsben. Ezek a konferenciák eredetileg – nevüknek megfelelően – valóban az új dialektológiai kutatási módszerek bemutatására szolgáltak, később azonban a tematika kiszélesedett, annyira, hogy a leedszi konferencia honlapján már „a nyelvi variabilitás regionális, történeti és társadalmi vonatkozásainak teljes spektrumát” említették.

A 21 évvel ezelőtti bangori konferencia még nagyon „emberszabású” volt, amin azt értem, hogy szinte mindenki meghallgathatott mindenkit, mert csak másfél párhuzamos szekcióban folytak az előadások. Volt elég idő a vitákra. A mostani leedszi konferencia már sokkal nagyobb volt: 4-5 párhuzamos szekcióban, továbbá műhelyekben (workshops) és posztereken több mint 200 nyelvész mutatta be kutatási eredményeit. A résztvevők 25 országból utaztak Leedsbe, de köztük feltűnően kevesen voltak kelet-közép-európaiak. Ha jól számoltam, mindössze két cseh, egy lengyel, egy magyar és egy orosz előadó szerepelt a programban. A plenáris előadásokat a következők tartották: Sali Tagliamonte (University of Toronto): „Comparative sociolinguistics in transatlantic perspective”, Anthony Lodge (University of St. Andrews): „Codification and reallocation in 17th–18th century Paris”, David Britain (University of Essex): „The difference that speech makes: language, variability and the geographical dimension”, s végül William Labov (University of Pennsylvania): „The linguistic implications of geographic distributions”. Labovnak volt egy kitűnő workshopja is (Theoretical implications of three isogloss patterns: bundling, nesting and diffusion), melyben az USA-beli angol déli változatának folyamatban levő magánhangzórotációja kapcsán mutatta be, hogy a szociolingvisztikai-dialektológiai kutatások miként járulhatnak hozzá a fonológia elméleti kérdéseinek megoldásához.

A zárónap egyik újszerű eseménye volt a „Question panel”, amikor Heinrich Ramisch (Bamberg), Joan Biel (Sheffield), Dennis Preston (Michigan) és William Labov (Philadel-

phia) válaszoltak a résztvevők írásban előre leadott kérdéseire. Több kérdés firtatta a statisztikai módszerek kifinomultsága és a normális emberek nyelvhasználata közti esetleges módszertani buktatók lehetséges kezelési módjait, a kutatók és a kutatók viszonyát s az előbbieket etikai és társadalmi felelősségének problémáit stb. Magam a szociolingvisztikai interjúk hangfájljainak internetes közlésével kapcsolatban kérdeztem Labov véleményét, aki a publikus adatbázisok és a szociolingvisztikai interjúk közti feszültségre utalt: az interjúkat úgy készítjük, hogy adatközlőink lehetőleg maximálisan megbízzanak bennünk, ők abban a tudatban beszélgetnek velünk, hogy amit nekünk mondanak, abból semmilyen kárunk nem származhat. Egyáltalán nem véletlen – teszem ehhez hozzá –, hogy a most megjelent „ICE-Ireland: A User’s Guide”-ban, vagyis az International Corpus of English írországi komponensében (szerzők: Jeffrey L. Kallen és John M. Kirk, kiadó: Cló Ollscoil na Banríona, School of English, Queen’s University, Belfast, 2008.) azt olvassuk a 2. lapon, hogy az ICE-corpus az interneten nem hozzáférhető, s a korpusz beszédfelvételei sem hozzáférhetők a világhálón. Kutatóknak, kutatási célra, a megfelelő írásbeli kötelezettségvállalás után, a CD-t és a kézikönyvet viszont jutányos áron (összesen 20 angol fontért) elérhetővé teszik.

A konferencia végén William Labov és Dennis Preston bejelentették egy új, kizárólag elektronikus folyóirat beindítását, melynek címe „The Journal of Dialect Geography” lesz, kiadója pedig a Mouton de Gruyter. A szerkesztők (Labov és Preston) célja a dialektológia és a nyelvelmélet közti szakadék megszüntetése és a leírások gazdagítása. A közleményekben mód lesz színes térképek, hangfájlok és adatsorok internetes publikálására is. A kiadó által Leedsben terjesztett szórólap szerint a folyóiratnak nem lesz papírra nyomtatott versenytársa, „online” fogják olvasni, nem gyenge minőségű, fekete-fehér nyomtatványként. 2009-ben egy próbaszámot fognak széles körben terjeszteni, a következő évtől pedig rendszeresen megjelenik a folyóirat. Az elektronikus publikációval kapcsolatos tudnivalókat a következő címről lehet megkérni: dialectgeography@okstate.edu

A következő Methods konferenciát a University of Western Ontario (London, Ontario, Kanada) rendezi 2011-ben, a rákövetkező helyszíne majd ott fog nyilvánosságra kerülni.

KONTRA MIKLÓS